ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΕΣΑΙΩΝΑ

ΑΜΑΘΕΙΑ ΚΛΗΡΙΚΩΝ

Παπάδες ποὺ δὲν ξέρουν νὰ διαβάσουν τὸ Εὐαγγέλιο. — Ἡ σπανιότης τῶν βιβλίων.—Τὰ λατινικὰ τῶν δυτικῶν. — Ἡ διαθήκη ἑνὸς ἐπισκόπου. — κλπ. κλπ.

Ὁ δέκατος αἰὼν ὑπῆρξεν ἐποχὴ βαθύτατης ἀμαθείας καὶ ἀφάντασης δεισιδαιμονίας. Πολλοὶ ἀπὸ ὅσους κατεῖχαν μεγάλες θέσεις στὴν Ἐκκλησία, ἦσαν τόσο ἀμαθεῖς ὥστε δὲν ἤξεραν οὔτε κἂν νὰ διαβάζουν. Ἄλλοι δὲ ποὺ ἤθελαν νὰ περνοῦν γιὰ λόγιοι καὶ πολιτικοί, ἐφαίνοντο σὲ διάφορες περιστάσεις ἀμαθέστατοι. Στὴν Ἱσπανία ἦσαν τόσο σπάνια τὰ βιβλία ὥστε ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ ἀντίτυπον τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἁγίου Ἱερωνύμου καὶ ἄλλων βιβλίων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας ἐχρησίμευαν σὲ πολλὰ συγχρόνως μοναστήρια, μεταβιβαζόμενα ἀπὸ τὸ ἕνα στὸ ἄλλο.

Σ' ἕνα δὲ μοναστῆρι, περίφημο στὸν Μεσαίωνα, δὲν ὑπῆρχε κατὰ τὸν 9ον αἰῶνα, κανένα ἄλλο βιβλίο παρὰ μόνον ἕνας λόγος τοῦ Χρυσοστόμου. Ὁ ἱσπανὸς Γερμάδιος, ἐπίσκοπος ὁ ὁποῖος ἀπεθανε τὸ 753, ἐκληροδότησε 60 τομους βιβλίων σὲ διάφορα μοναστήρια καὶ ρητῶς διέταξε στὴν διαθήκη του νὰ μὴν ἐπιτρέπεται σὲ κανένα καλόγερο νὰ μετακομίζῃ τὰ βιβλία αὐτὰ σὲ ἄλλο μέρος, ἀλλὰ νὰ μένουν στὸ μοναστῆρι ἐκεῖνο στὸ ὁποῖον μὲ τὴν διαθήκη του τ' ἄφηνε καὶ νὰ χρησιμοποιοῦνται μόνον ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς τοῦ μοναστηριοῦ. Τὴν διαθήκη τοῦ Γερμαδίου τὴν προσυπέγραψαν ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα καθὼς καὶ πολλοὶ ἐπίσκοποι καὶ ἄλλοι ἔξοχοι ἄνδρες.

Ὁ περίφημος ἄγγλος ἐπίσκοπος Γουϊκλιφ λέγει, ὅτι στὴν ἐποχή του ὑπῆρχαν πολλοὶ ἱερεῖς «*ποὺ δὲν ἤξεραν τὶς δέκα ἐντολὲς καὶ ποὺ δὲν μποροῦσαν νὰ διαβάσουν τὸ Εὐαγγέλιο, οὔτε καὶ νὰ καταλάβουν καθόλου*».

Κάποιο νόστιμο περιστατικὸ συνέβη μ' ἕνα τέτοιον ἀμαθῆ ἱερωμένο, τὸν ἄγγλο ἐπίσκοπο τοῦ Ντούρχαμ. Ὁ ἀμαθὴς αὐτὸς καὶ ἀριστοκράτης ἐπίσκοπος τόσο δὲν ἤξερε νὰ διαβάζῃ, οὔτε κἂν νὰ συλλαβίζῃ, ὥστε ὅταν ἀνέβηκε στὸν ἐπισκοπικὸ θρονο καὶ ἔπρεπεται σύμφωνα μ' ἕνα παλαιὸ ἔθιμο νὰ διαβάσῃ ὁ ἴδιος στὴν ἐκκλησία τὸ διάταγμα τοῦ διορισμοῦ του, ἂν καὶ το μελέτησε πολλὲς φορὲς ἀπὸ πρίν, ὅταν ἄρχισε νὰ τὸ διαβάζῃ, ἐκόμπασε κάπου, προσπάθησε νὰ συλλαβίσῃ, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν τὰ κατάφερε, εἶπε ἐπὶ τέλους βλέποντας ὅτι δὲν θὰ μποροῦσε νὰ τὰ βγάλῃ ἀλλοιῶς πέρα «ἂς ὑποτεθῇ, ὅτι τὸ εἶπα».

Ἀλλὰ λίγο παρακάτω ἔπαθε τὰ ἴδια, καὶ τότε ἐφώναξε ἔξω φρενῶν ἀπὸ τὸ κακό του: «Μὰ τὸν ἅγιο Λουδοβίκο, φαίνεται ὅτι κάποιος ἐντελῶς ἀμαθὴς ἄνθρωπος ἔγραψε αὐτὴν ἐδῶ τὴν φλυαρία.»

Ἀλλὰ καὶ πολὺ ἀργότερα, καὶ σ' αὐτὰ ἀκόμη τὰ μέσα τοῦ 15ου αἰῶνος, ἡ μελέτη τῶν Ἁγίων Γραφῶν ἤτανε πολὺ ὀλίγων ἱερέων ἀπασχόλησις. Τὸ 1448 ὁ ἄγγλος ἐπίσκοπος τοῦ Γουϊντσεστερ ἐχειροτόνησε παπᾶ μιᾶς παροικίας ἕναν ἱερωμένο τόσο ἀμαθῆ, ὥστε πρὸ τῆς χειροτονίας του, ὡρκίστηκε μπροστὰ στὸν ἐπίσκοπο, ὅτι ἐπειδὴ λόγῳ τῆς ἀμαθείας του ἦταν ἀνίκανος νὰ ὁδηγῇ στὸν δρόμο τῆς ἀρετῆς τοὺς χριστιανούς, θὰ ἐσπούδαζε ἐπὶ δύο συνεχῆ ἔτη λατινικὰ καὶ ὅτι στὸ τέλος μεν τοῦ πρώτου ἔτους θὰ ἐξεταζόταν ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπο στὴ γραμματική, στὸ τέλος δὲ τοῦ δευτέρου, σὲ γενικώτερα μαθήματα. Τόσο ἐν γένει δὲν ἤξεραν λατινικὰ οἱ παπάδες, ἂν καὶ ὡς γνωστὸν τὰ λατινικὰ εἶνε ἡ ἐπίσημη γλῶσσα τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας, ὥστε καθημερινῶς ἔκαμναν τρομερὲς γκάφες, διαβάζοντας καὶ γράφοντας ἄλλα ἀντ' ἄλλων.

Κάποιος αἴρνης ποὺ ἐβάφτιζε ἀντὶ νὰ πῇ τὸν συνειθισμένο τύπο τοῦ βαφτίσματος «βαφτίζω σε ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρός, τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος» ἔλεγε: «βαπτίζω σε ἐν ὀνόματι τῆς... Πατρίδος, τῆς κόρης καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος.»

Ἕνας ἄλλος πάλιν ἐδιάβαζε τακτικὰ «γάϊδαρος τοῦ Θεοῦ» (μούλους Ντέϊ) ἀντὶ «δοῦλος θεοῦ» (φάμουλους Ντέϊ).

Φυσικὰ ὑπὸ τοιούτους ὅρους δὲν εἶνε περίεργο, ὅτι ἀνηγορεύοντο διδάκτορες τῆς Θεολογίας, ἄνθρωποι ποὺ δεν εἶχαν διαβάσει ποτέ τους τὶς θεῖες Γραφές.

Ἕνας τέτοιος θεολόγος, ὁ ὁποῖος μάλιστα ἀνεκηρύχθη καὶ «σοφώτατος» ὁμολογοῦσε, ὅτι μόνον ὀκτὼ ἔτη ὕστερα ἀπο τὴν βαθμολογία αὐτή...ἄρχισε νὰ διαβάζῃ τὶς Γραφές! Γιὰ δὲ τὸν Ἀλβέρτο, τὸν ἀρχιεπίσκοπο τοῦ Μὲτς λέγεται, ὅτι εὑρῆκε τὸ 1530 κατὰ τύχην ἐπάνω σ' ἕνα τραπέζι τὴν Ἁγία Γραφὴ τὴν ἄνοιξε καὶ ἀφοῦδιάβασε λίγες λέξεις ἐφώναξε: «Δὲν ξέρω τί βιβλίο εἶνε αὐτό· καταλαβαίνω ὅμως, ὅτι περιέχει πολλὲς βλασφημίες ἐναντίον μας.»

Ὁ Ἐρασμος εἰς τὸ περίφημό του «Ἐγκώμιο τῆς Μωρίας» λέγει ὅτι ἐγνώρισε πολλοὺς διδάκτορας τῆς θεολογίας, οἱ ὁποῖοι εἰλικρινῶς τοῦ ὁμολόγησαν, ὅτι μόλις περνῆντα ἐτῶν εἶχαν πρωτοδιαβάσει τὶς ἐπιστολὲς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Κάποιος δὲ ἄλλος λόγιος ἀναφέρει, ὅτι πρὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀναμορφώσεως τοῦ Λουθήρου, πολλοὶ ἱερεῖς καὶ ἱεροκήρυκες δὲν εἶχαν ἰδῇ κἂν ποτέ τους τὴν Ἁγία Γραφή. Τέλος πάντων ὁ Ἀνδρέας Φόρμαν ἐπίσκοπος καὶ ἔκτακτος ἀπεσταλμένος τοῦ Πάπα στὴν Βενετία, κάποτε ἀναγκάσθηκε νὰ πῇ τὴν προσευχὴ σ' ἕνα δεῖπνο, τό ὁποῖον εἶχε ὁ ἴδιος προσφέρει στὸν Πάπα καὶ στοὺς Καρδιναλίους στὴ Ρώμη, τόσο κακὰ τὴν ἀπήγγειλε, ὥστε οὔτε ὁ Πάπας οὔτε οἱ καρδινάλιοι μπόρεσαν νὰ κρατήσουν τὴν σοβαρότητά τους καὶ ἔμπηξαν τὰ γέλοια. Αὐτὸ ἐθύμωσε τόσο τὸν ἐπίσκοπο ὥστε στὸν θυμό του ἐπάνω πρόσθεσε, λατινικὰ ὅμως, στὸ τέλος τῆς προσευχῆς του, ὅτι στέλνει στὸ διάβολο ὅλους τοὺς καρδιναλίους. Οἱ καρδινάλιοι ὅμως δὲν κατάλαβαν τὴν βρισιὰ ἀλλ' ἀπεναντίας ἐνόμισαν, ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ εὐχή, καὶ εἶπαν ὅλοι μαζί, συμπληρώνοντας, «Ἀμήν!.»

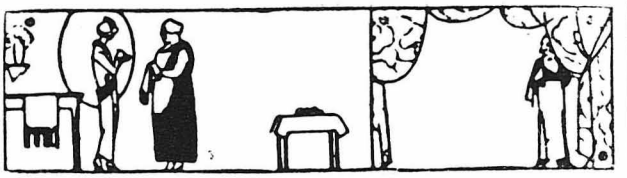

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΜΟΥΣΙΚΩΝ

ΕΝΑ ΑΝΕΚΔΟΤΟ ΤΟΥ ΜΠΙΖΕ

Ὁ περίφημος γάλλος μουσικὸς Γεώργιος Μπιζέ, ὁ συνθέτης τῆς «Κάριμεν», ἐκτὸς τῆς συνθετικῆς του μεγαλοφυΐας ἐθεωρεῖτο καὶ ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους πιανίστες τῆς ἐποχῆς του, φημιζόμενος γιὰ τὴν καταπληκτική του μουσικὴ μνήμη καὶ γιὰ τὴν εὐκολία μὲ τὴν ὁποία ἐδιάβαζε πρίμα βίστα τὸ δυσκολώτερο μουσικὸ ἔργο. Τὸ κατωτέρω ἀνέκδοτό του τὸ φανερώνει αὐτό:

Ὁ συμπολίτης τοῦ Μπιζέ, ὁ Halévy, ὁ συνθέτης τῆς «Ἑβραίας» εἶχε κάποτε τραπέζι σὲ μερικοὺς φίλους του μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν καὶ ὁ Λίστ καθὼς καὶ ὁ νεαρὸς τότε μουσικὸς Μπιζέ. Ἀφοῦ τελείωσε τὸ δεῖπνο ὁ Λίστ ἐκάθησε στὸ πιάνο καὶ ἄρχισε νὰ παίζῃ κάποια καινούργια του σύνθεση γεμάτη ἀπὸ ἀφάντασες τεχνικὲς δυσκολίες τὶς ὁποίες ὅπως πάντα ὑπερνίκησε μὲ τὴν καταπληκτικὴ δεξιοτεχνία ποὺ τὸν διέκρινε.

Ὁ Λίστ τέλειωσε τὸ ἔργο του μ' ἕνα τόσο θαυμάσιο φινάλε ὥστε ἦταν ἀδύνατο νὰ φαντασθῇ κανεὶς ὅτι τὸ ἐκτελοῦσαν χέρια ἀνθρώπου. Μόλις σηκώθηκε τὸν περιεκύκλωσαν ὅλοι καὶ ἄρχισαν νὰ συγχαίρουν μὲ θαυμασμό, ὄχι μόνο γιὰ τὴ μεγαλοφυᾶ σύνθεσή του, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἀπαράμιλλη ἐκτέλεσή του.

— Ναί, εἶπεν ὁ Λίστ. Ἡ σύνθεση αὐτὴ εἶνε ἀλήθεια πολὺ δύσκολη καί, σᾶς βεβαιῶ, πῶς δὲν ξέρω στὴν Εὐρώπη παρὰ μόνον δυὸ πιανίστες, ποὺ θὰ ἦταν ἱκανοὶ νὰ τὴν ἐκτελέσουν μὲ τὴν ἴδια τέχνη καὶ ταχύτητα ποὺ τὴν ἀκούσατε, τον Χάνς Μπόλωβ καὶ τὸν... ἐαυτό μου!

Τὴν στιγμὴ ἐκείνη πλησίασε καὶ ὁ Χαλεβύ, ὁ διδάσκαλος τοῦ Μπιζέ, γιὰ νὰ συγχαρῇ τὸν Λίστ. Αἰφνιδίως ὅμως, στρεφόμενος πρὸς τὸν νεαρὸν Μπιζέ, τοῦ ὁποίου ἐγνώριζε τὴν θαυμασία μουσικὴ τέχνη, τοῦ εἶπε:

— Πρόσεξες αὐτὸ τὸ φινάλε;

— Ὄχι μόνο τὸ φινάλε, ἀλλὰ καὶ ὅλο τὸ ἔργο τὸ πρόσεξα καὶ τὸ θυμοῦμαι ἀπ' ἔξω, τοῦ ἀπήντησε ἀμέσως ὁ Μπιζὲ καὶ χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸ κάθησε ἀμέσως στὸ πιάνο καὶ ἄρχισε νὰ παίζῃ καὶ αὐτὸς τὸ πρὸ μικροῦ ἐκτελεσθὲν μέρος τοῦ Λίστ. Ὅλοι τὸν παρατηροῦσαν κατάπληκτοι νὰ παίζῃ χωρὶς χειρόγραφο, ὁ δὲ Λίστ εἶχε ἀρχίσει νὰ τὰ χάνῃ...

Ὅταν τελείωσε τὸ πρῶτο μέρος τῆς συνθέσεως αὐτῆς ὁ Λίστ ἔτρεξε πρῶτος καὶ πῆρε στὴν ἀγκαλιά του τὸν Μπιζέ, φωνάζοντας, μ' ἕνα πρωτοφανῆ ἐνθουσιασμό;

— Μπράβο! Μπράβο, μικρέ μου φίλε. Ἕως τώρα ἐνόμιζα ὅτι μόνο δυὸ ἄνθρωποι ἦταν ἱκανοὶ ν' ἀντιμετωπίπουν τὶς δυσκολίες τῶν μουσικῶν ἔργων μου στὸ πιάνο. Εἶχα ὅμως γελασθεῖ. Τώρα ὅμως βλέπω, μὲ μεγάλη μου ἔκπληξη πῶς εἴμαστε τρεῖς καὶ γιὰ νὰ εἶμαι δίκαιος πρέπει ἀκόμα νὰ προσθέσω, ὅτι ἐσεῖς, ποὺ εἶσθε ὁ νεαρώτερος καὶ ἀπὸ τοὺς τρεῖς μας, εἶσθε καὶ ὁ πιὸ ἀξιοθαύμαστος!

Η "ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ,,

Ἡ "ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ,, τοῦ προσεχοῦς Σαββάτου θὰ ἐκδοθῇ πανηγυρική, μὲ μεγάλας πολυχρώμους εἰκόνας, πρωτοφανεῖς γιὰ ἑλληνικὸ περιοδικό, μὲ ὑπέροχον καὶ συναρπαστικὴν ὕλην, ἀποκρηάτικες περιγραφές, νέα ἀναγνώσματα, διηγήματα, ἀνέκδοτα, παγκόσμια περίεργα, εὐθυμογραφήματα κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Ἐκτὸς τῆς ἄλλης ἐκλεκτῆς ὕλης ἀρχίζει ἀπὸ τοῦ φύλλου αὐτοῦ καὶ ἡ περίφημος ἱστορικὴ ἔρευνα:

ΑΙ ΡΩΜΑΙΑΙ ΔΕΣΠΟΙΝΕΣ

Ἡ ζωή τους, τὰ φτιασίδια τους, οἱ ἔρωτές τους, τὰ λουτρά τους, τὰ στολίδια τους, ἡ τουαλέττα τους, ἡ κορσέδες τους, τὰ ψεύτικα μαλλιά, τὰ ψεύτικα δόντια, ὅλα τὰ μυστικὰ τῆς γυναικείας ἐμορφιᾶς ἐπὶ Αὐγούστου.

Ἐνθυμηθῆτε ν' ἀγοράσετε τὸ φύλλο αὐτό, γιατὶ ποτὲ ἑλληνικὸ περιοδικὸ δὲν ἔχει ἐμφανισθῇ τόσο πολυτελὲς εἰς ἐμφάνισιν καὶ τόσο πλούσιο εἰς ὕλην.